

Jan Malý

Chalupa v Niedergruntu 6.

Admirál.

Po svých vítězstvích na Nilu a na Sicílii, kde jej sicilský panovník povýšil na vévodu, byl admirál, lord Horatio Nelson, pověřen aby doprovázel velvyslance lorda Hamiltona po skončení jeho mise zpět do vlasti. V té době už byl Nelson do mladičké paní Emmy Hamiltonové zamilován a měli spolu poměr, čemuž staříček Hamilton mlčky přihlížel, dělajíc že nic nepozoruje.

V červnu roku 1800 se velvyslanec s chotí nalodí na Nelsonovu loď Foudroyant a desátého dne měsíce června odplují ze Sicílie. Doplují do Livorna, kde musí Foudroyant do oprav. Nalodí se tedy v Ankoně, i s admirálovým osobním lodním mistrem Brownem, který jej nikdy neopouští, na ruskou fregatu, která je přepraví do Terstu. Odtud pokračují dostavníky do Vídně, kde se 21. srpna ubytují k odpočinku. Nelson a Emma Hamiltonová si prohlížejí vídeňské kostely a památky, zatím co starý sir Hamilton odpočívá. Několik dní po příchodu do Vídně dostávají, hrdina od Nilu a rodina Hamiltonova, pozvání k audienci u císaře Karla I. Zde se také Nelson setká s vyslancem saského kurfiřta Fridricha Augusta III. Přednese mu přání pokračovat ve své cestě z Drážďan do Hamburku po řece Labi a požádá jej, zdali by to mohl zařídit. Dostává se mu slibu, že ano.

Tak zatím Hamiltonovi s Nelsonem pomalu putují z Vídně přes Brno a Prahu do Drážďan. Všude si prohlížejí památky a kostely. V Praze se ubytují v luxusním hostinci U černého lva. Pražané v čele s arcivévodou Karlem uspořádají slavnostní iluminaci města na počest dva a čtyřicátých narozenin hrdiny od Nilu.

Na pomezí Rakouské říše a Saského království zatím běží závod s časem. Saský kurfiřt je rozhodnut zapůjčit Nelsonovi svoji slavnostní gondolu, ale obává se, že by nemohl hostům zaručit bezpečnost a plnou ochranu proti atentátu Francouzů proti Nelsonovi. Pověří tedy Jana Josefa Thun-Hohensteina z Děčína sehnat a vystrojit loď pro důstojnou přepravu vzácných hostů dolů po Labi. Tak už začátkem září stojí před Děčínským pánem jeden z jeho nejlepších štajermanů a hauptřů, Heinz Ehrlich.

"Máme takovou loď, která by se dala upravit pro tu službu?" Ptá se pán. Heinz se zamyslí a po chvílce odpoví. "Ne pane, takovou nemáme, a přestavba by se nestihla. Ale šiferna ve Volšinkách u Ústí právě dostavuje tříraumový ovocňák, o nosnosti pěti tisíc centnýřů. Už je spuštěný na vodu a dodělávají na něm kryty. Kdyby se některé tabule krytů nad prostředním raumem nahradily okny a do raumu se spustilo schodiště, dalo by se z něho rychle upravit příjemné bydlení pro panstvo. Zároveň by se krajní raumy daly naložit ovocem, aby se člun dal lépe řídit a nebylo podezřelé, že pluje po proudu prázdný.

"Dobře," kývl pán hlavou, "přestavbu zařídím, to nech na mně, ale místo ovoce nechej naložit zboží, které už čeká dole ve skladech, to bude rychlejší. Zatím vyber šest nebo osm zkušených bootsmannů a pět a dvacátého převezmete šíf na loděnici. Když tam budete dřív, bude jen dobře, aspoň loďaře přimějete k rychlejší práci. Do konce měsíce naložíte člun zbožím a pak hned zaplavete do Drážďan. Uvážete šíf někde pod mosty. Ale aby tam byla cesta pro kočár, panstvo nebude z kdoví jaké dálky chodit pěšky." "Nejlepší by to bylo v Ostra pane, u louky Ostragehege, je to jen kousek pod Marienbrücke, u levého břehu. Je tam přívoz k němuž vede dlážděná cesta. Okolo není žádná zástavba, je to nenápadné místo kde šífy často kotví. Tam si lodí a kdo do nich nasedá, nikdo nevšimne. Také se odtud šífy dobře rozplouvají." Dobře tedy, nejdéle pátého ať jste v Drážďanech připraveni! Dobré by bylo, kdybys v té době dokázal v Drážďanech shromáždit ještě několik šífů a vyrazili jste odtamtud v konvoji s tebou jako hauptrem. Ale to už nechám na tobě. Koho povezete, neříkej ani svým lodníkům. Tak běž! Zaříd' to!"

Tak Heinz šel a zařídil to. Pátého října kotvily u Ostragehege dvě cíly a tři ovocňáky. Ten největší, zřejmě úplně nový, měl už dokonce nad kormidelním vrátkem přístřešek a v podpalubí malou kajutku se stolkem na lodní doklady a uzounkým lůžkem pro štajermana. U jeho bortu byly zatím přivázané čtyři štíhlé hauptrovské pramice plně vybavené sondýrkami a silnými olšovými či vrbovými pruty na sázení štekrů. Na žádné z nich nechyběla ani bedýnka se zásobami a s nářadím potřebným pro značení plavební dráhy. Byl to všední obrázek, nad kterým se již dlouhá léta nikdo nepozastavil.

Devátého října přinesl posel zprávu, že panstvo ráno nastoupí na loď. Ještě toho dne vypluly značkovací lodice pod vedením Waltra Hülleho, Heinzova odchovance, zkontrolovat případně nově přeznačkovat plavební dráhu řekou pro připravený konvoj.

Chalupa v Niedergruntu 7.

Plavba.

10. 10. Neděle.

Kočáry přivezly panstvo i se služebnictvem teprve o deváté hodině dopolední. Po nalodění, dne desátého desátý, v deset hodin dopoledne, léta páně jeden tisíc osm set, vyplul admirál lord Horatio Nelson po Labi. Jeho věrný loďmistr, který ho na všechny lodě doprovázel, vynesl na palubu dvě rákosová křesla. Z jednoho z nich, přikrytý plédem, náš jednoruký hrdina pozoroval krásnou měnící se krajinu kolem řeky, řeku samotnou i řádku šífů poslušně v řadě následující ten, na kterém seděl. Chvillemi, ale opravdu jen chvillemi, mu dělala v druhém křesílku společnost lady Emma Hamilton. Starý lord Hamilton na palubu nechodil vůbec. Už procestoval jako vyslanec tolik zemí, že na nějakou novou krajinku nebyl vůbec zvědav. Nelson důkladně oblečený a zachumlaný v dekách skoro stále studoval nějaké doklady a dělal si poznámky. Liboval si, jak dobrý měl admirál nápad, že místo kodrcavého dostavníku se teď vezou na lodi, na které není ani poznat zdali jede nebo stojí. Lady s admirálem na palubě, přeci jen už byl sychravý říjen, nikdy dlouho nevydržela. I když byl pěkný jasný den, lady zvyklá na teplé klima Sicílie, nevydržela chlad nad řekou tak jako ošlehaný námořník.

Nedlouho po poledni upoutal admirála nezvyklý ruch na všech šífech flotily. Na předích stáli bootsmanni s připravenými sochory, další byli připraveni u kotevnic vrátků. Rychlost plavby se viditelně zrychlila a už se první šíf vrátil do "Gauernitzer Furt". Po pravé straně ubíhal dozadu Gauernitzký ostrov. Zrádný boční proud z druhého ramene na konci ostrova byl řádně označen štekrem se dvěma víchy. Štajermanni v tomto místě mohli v pravou chvíli dát kormidlem kontra a člun jako šíp okamžitě vystřelil z hrčáků do klidnější řeky pod Gauernicemi. Za slabou hodinku minuli na pravém břehu podél řeky roztaženou vesnici Spaar a za obloukem se vynořilo město Meißen.

Před třetí hodinou zakotvila flotila u hotelu "Die Knorre" v Rottevitzi. Na vzácné pasažéry tam čekal kočár. Prohlédli si chrám, zámek i manufakturu v Míšni. Na člun se vrátili až za tmy s krásnými dárky z míšeňského porcelánu zdobené zwiebelmustrem.

Dóm a zámek v Míšni, v jehož prostorách se zrodil Míšeňský porcelán a kde byl jeho první tvůrce dlouhá léta vězněn.

11. 10. Pondělí.

Ráno vyplula flotila na další úsek cesty ještě za šera. Kolem osmé minuli zámeček Hirschstein, odkud se zvlněné okolí řeky začalo měnit na rovinatou pláň. Pod městečkem Riesa už nebylo po kopcích a vinicích, které ještě včera lemovaly Labe, ani památky. Außiger Winkel, první táhlý oblouk řeky v písečném loži, předznamenal změnu charakteru toku. Píščina zde sahala přes polovinu řeky, ale koryto a plavební dráha byla dobře značená zaraženými štekry. Ty velmi usnadňovaly štajermannům práci s řízením šífů i když na vrcholu oblouku museli pomoci bootsmanni sochory aby udrželi čluny v plavební dráze proti odstředivým silám proudu.

Už od rozednění vynesl loďmistr na palubu opět dvě rákosová křesla a admirál pozoroval řeku, měnící se krajinu a umění plavců řídit klikatou řekou svou loď. Chvillemi se k němu v druhém křesle připojila i lady Emma. Propluli nebezpečnými proudy "Plothaer Fall", kolem městečka Belgern. Tady už všude tekla voda bystře obávanými labskými proudy, které vyžadovaly soustředěnou pozornost posádek lodí. Propluli kolem "Der arme Edelmann" a za "Weißniger Sand" už z dálky uviděli zámek Hartenfels v městečku Torgau. Hned pod Torgavou minuli na levém břehu hřebčín v Repitz. Šeřilo se, když zakotvili na místě zvaném "Der rote Ochse". Celý den plavba proběhla v klidu, bez obtíží.

Večer zašel Heinz za admirálem. Hovořil Plattdeutz, řečí, která se velmi podobá angličtině. Admirál mluvil řečí námořníků, takže se jakž takž domluvili. Sdělil mu, že opouštějí území Saska a že teď už Labe poteče širou rovinou, kde bude jen málo co k vidění. Admirál mu s úsměvem vyložil, že jeho zajímá hlavně řeka a šikovnost lidí, kteří po ní vedou lodě. Heinz popřál admirálovi dobrou noc a vrátil se na zád' člunu, kam mezi tím ve svých lodičkách připluli štajermanni z ostatních šífů. Po krátké poradě s nimi jim jako hauptř dal pokyny pro příští den a rozešli se. "Zatím plavba probíhá dobře, i počasí nám přeje, kéž by to tak zůstalo," pomyslně si Heinz a uložil se ke spánku.

12. 10. Úterý.

I další den proběhla plavba dobře. Všechna nebezpečná místa byla řádně označená štekry. "Hülle se svými bootsmanny si svůj plat opravdu dobře zaslouží," uvažoval Heinz, "musím se zmínit pánovi, že s ním má počítat až bude potřebovat nového štajermanna. Ten den propluli v pořádku kolem "Klödener Rib", pak pod ústím říčky Elster minuli v ostrém oblouku vlevo "Elster Heger".

Už odpoledne dopluli do Lutherova města, kde zakotvili v "Rote Grube". Admirál se svou lady si vyšel prohlédnout město a památné kostely. I tady, třebaže už nebyli v Sasku, o admirálově zde cestě věděli a čekali na něho s kočárem u břehu. Všechny pamětihodnosti byly nasvícené, protože už se blížil večer. V uvítacím výboru, kromě starosty a několika radních, byl i tlumočník pro domluvu se vzácnými hosty. Po prohlídce města byla slavnostní večeře v restauraci hotelu Schwarze Bär. Byl již pozdní večer, když celá suita doprovodila v kočárech admirála a jeho lady až k šífů.

13. 10. Středa.

Čtvrtý den plavby. Brzy po ránu, propluli obloukem "Am Mahlbaum", "Schröder Frieden", minuli "Schlangengrube", neboli Hadí díry. Admirál vyšel na palubu právě včas, aby na pravé straně zahlédl šifernu Rosslau a za malou chvíli na levém břehu ústí říčky Muldy a v dálce střechy většího města Dessau. Admirál se usadil ve svém křesílku. Když minuli "Brambacher Steine", odkud řeka pokračovala dále už bez velkých zákrutů, postavil Heinz ke kormidlu svého nejzkušenějšího bootsmanna. Sám se postavil vedle admirála. Říkal mu jména městeček a vesnic, které míjeli a také jména obtížnějších úseků řeky, aby admirálovi den lépe ubíhal, když bylo na málo co koukat. Minuli městečko Aken, kde takřka všichni muži vydělávají na živobytí na šífech. Po proplutí "Die Saugrube" a přívozu u Breitenhagen, odešel admirál ke své lady do podpalubí. Za značného šera zakotvila flotila u levého břehu, u Saalhornu, nad přítokem říčky Saaly do Labe.

14. 10. Čtvrtek.

Pátý den plavby, kolem desáté, míjeli městečko Schönebeck, kde Heinz upozornil admirála na šífy u levého břehu nakládající sůl pro mocnářství do českých krajů. Do jednoho, už naloženého šífu, se právě zapřahala skupina boomačers. Admirál pozorně vyslechl vysvětlení, že předpisy nedovolují, aby po potahových stezkách chodila tažná zvířata. Nařízení bylo omlouváno možností výdělků těch nejchudších a poklesem krádeží v okolí řeky.

Po poledni už se šify jeden po druhém nad Rotehornspitze otáčely přídí proti proudu. Potom pomalu splouvaly na kotvách, až nad přívaz kde zůstaly u pravého břehu stát. Musely vyčkat na místního hauptra. Heinzův šif, také po otočení, přilehl však k levému břehu, nedaleko šiferny, kde už od rána čekaly na vzácnou návštěvu kočáry.

Zatím co admirál s doprovodem pobyl na slavnostní recepci s církevními hodnostáři a vedením starobylého města, magdeburští hauptři pomohli posádkám pomocí řetězů prosakovat šify kolem skály Domfelsen a skrz Strombrücke.

Poté posádky spluly se svými loděmi k levému břehu, k Petriförder, kde je vyvázaly do břehu. Heinz určil hlídky a dal všem posádkám volno, aby si mohly obstarat zásoby potravin na další cestu. Učinili tak všichni společně s kuchařem i ostatními sloužícími panstva. Lord se svým doprovodem se na šif ten večer už nevrátil. Dal přednost pozvání městské rady a pohodlí lůžek v luxusním hotelu.

15. 10. Pátek.

Celý další den se admirál lord Nelson a jeho doprovode věnoval prohlídkám katedrály a starodávného vysokého učení. Prohlédli si i nejstarší jezdeckou sochu Evropy, vyslechli učenou a zajímavou přednášku o slavné historii města. Na šif se admirál se svou suitou vrátil až v pozdním večeru.